

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin Moșincă
 Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio,
 Editura Tipo MC, Oradea - 2020

Cartea Mea e și a Ta!

ISSN 2734-6889
 ISSN-L 2734 -6889

I.I.C. Brătianu (III)

Ing. Angela FAINA

Armistițiul cu Puterile Centrale. Reintrarea în război. MAREA UNIRE

Este format un cabinet condus de generalul Alexandru Averescu. Răsturnarea situațiilor de pe front în defavoarea Puterilor Centrale, a permis României să reintre în război de partea Antantei, pe 24 octombrie 1918. Astfel, sfârșitul Primului Război Mondial (11 noiembrie 1918) a găsit România în tabăra învingătoare.

Anul 1918 a marcat și desăvârșirea procesului de unitate națională a românilor. Pe 27 martie și 15 noiembrie, Basarabia și Bucovina și-au manifestat dorința de „unire necondiționată” cu Patria-Mamă. La 15 noiembrie 1918 Congresul General al Bucovinei de la Cernăuți, proclamă „unirea necondiționată a Bucovinei cu Regatul Român”. Mai apoi, la 1 Decembrie 1918, la Alba-Iulia, acolo unde s-a făcut o primă unificare a românilor la 1600, în fosta capitală a lui Mihai Viteazul, în prezența a 1228 de reprezentanți ai poporului, se proclama conform Rezoluției întocmite de elitele politice transilvane, Marea Unirea cu țara mamă a românilor din Transilvania; visul nutrit de veacuri de ardelenii înrobiți de Imperiul Austro-Ungar. După lupte seculare, frații români au devenit cu toții, cetățenii aceleiași patrii, România Mare. **Actul de Unire a Transilvaniei cu România de la 1 decembrie 1918, încheie procesul de formare al statului național unitar, la care Ionel Brătianu avusese o contribuție majoră.** Pe 14 decembrie, regele și guvernul au întâmpinat la Gara de Nord delegația Marelui Sfat Național Român din Transilvania, care aducea Rezoluția Unirii de la Alba-Iulia, pentru a fi predată șefului statului. La banchetul dat în această ocazie, Ionel Brătianu a luat cuvântul: „De o mie de ani vă așteptăm și ați venit ca să nu ne mai despărțim niciodată. Sunt clipe în viața unui neam de fericire atât de mare că răscumpără veacuri întregi de dureri. Bucuria noastră nu e bucuria unei singure generații, ea e sfânta cutremurare de fericire a întregului popor românesc, care de sute și sute de ani a stat sub urgia soartei cele mai cumplite, fără a pierde credința lui nestrămutată în această zi ce ne unește și care nu se putea să nu vie.”

Ce profundă emoție și ce splendidă întoarcere a destinului țării, prin aceasta UNIRE ! Pentru neam și pentru Ion I.C. Brătianu, cel veșnic și adânc pătruns în toate clipele vieții sale de înțelesul istoriei, a sosit clipa victoriei ! Anul 1918 a fost un an de grație în istoria românilor. Neamul nostru se găsea în fața celei de a treia etape a constituirii sale politice. Generațiile trecute și-au făcut datoria. Prin unirea din 1859 ne-au dat statul român, prin războiul din 1877 independența, iar acum, în 1918, această generație a obținut întregirea României, făurirea României Mari.

În desfășurarea ulterioară a evenimentelor războiului în Europa anului 1919, o etapă importantă este eliminarea bolșevismului de către Armata Română, în zona Basarabiei de peste Prut, a Ungariei și menținerea ordinii civile publice în Viena și Praga ce erau complet bulversate de noua ideologie “roșie”, acolo prezentându-se riscul de a se instaura guverne comuniste. În 1919, când în întreaga Europă era nevoie de o forță care să readucă la normalitate, disciplină și respectarea ordinii publice, Armata Română intervine în această zonă central europeană aflată în pericol și o scoate din haos. La 4 august 1919, armata română eliberează Budapesta de teroarea instaurată de guvernul lui Bela Kun; moment de supremă bucurie pentru Brătianu, pentru rege, regină și țară. Armata Română s-a achitat în mod deosebit de onorabil, spre bucuria tuturor, de dificila sarcină de eliminare a bolșevismului, a haosului politic, social și instaurarea de guverne comuniste în această zonă, după care, în mod ordonat, s-a retras în granițele sale teritoriale. Peste tot armata noastră s-a acoperit de glorie binemeritată, dovedindu-se a fi o forță stabilizatoare, aducătoare de liniște, instaurând ordinea, dreptatea și pacea.

La Sibiu, luând parte la ședința Adunării Ardelene, în primele zile ale lui august 1919, Brătianu intră în ședință, anunțând știrea proaspătă a intrării armatei române în Budapesta. Aici, el susține un discurs, accentuând următoarele: „Privind însă de sus, privind nu la greutatea drumului, dar la rezultatele definitive ce trebuie să fie, n-are drept nici un om conștient și nici un român conștient să se îndoiască că soarta neamului stă în propriile sale puteri. Dacă n-am disperat niciodată în zilele de urgie în care am trăit, de viitorul strălucit al neamului întreg, apoi nu se poate ca în 1919, când trupele noastre sunt de ieri în Budapesta (ovațiuni însuflețite de nedescris, aplauze prelungite etc.), o conștiință românească să-și poată închipui că nu există în sufletul și mintea acestui popor facultăți suficiente ca el să-și dobândească în aceste regiuni ale lumii siguranța necesară și condițiile indispensabile pentru dezvoltarea lui deplină, nu numai ca neam care vrea să-și afirme unitatea și independența, dar și ca factor important al civilizației lumii pentru toate aceste regiuni.” Domnilor! Modestia este bună, dar un popor trebuie să aibă conștiința limpede despre ceea ce reprezintă, pentru ca să aibă cunoștință limpede despre ceea ce trebuie să îndeplinească. În trecut a fost românimea în lupte seculare nu numai pentru existența ei, dar și pentru existența și apărarea civilizației lumii. În luptele creștinătății contra turcilor, soldații lui Ștefan Vodă au luptat nu numai pentru apărarea Moldovei, dar și pentru mântuirea creștinătății și valurile barbariei; când de acea stâncă s-au frânt, s-a scăpat nu numai românimea, dar și civilizația europeană de puhoiul păgânilor. Domnilor! Istoria se repetă! Desigur, schimbându-și fața, cu caracterul vremurilor. În ziua de astăzi, soldatul român pe Tisa și dincolo de Tisa n-a asigurat numai granițele României, dar a sprijinit, ca în vremurile de demult, civilizația europeană, apărând-o de valurile distrugătoare ale bolșevismului. La Nistru și la Tisa, s-au oprit curente de distrugere care amenințau centrul Europei. Stâncă de care s-au frânt au fost energia și bărbăția poporului român! Iată de ce, este de datoria oamenilor care pretind și au datoria a conduce destinele acestui popor să înțeleagă de sus, cu toată înălțimea vederilor, misiunea pe care o are acest popor în locul unde Dumnezeu l-a pus și unde, din istoria trecutului și din faptele prezentului, se dovedește care este rostul său, misiunea sa, în istoria civilizației.”

Intrarea triumfală a Armatei Române în Budapesta, la 4 august 1919 Trupele române în fața Parlamentului din Budapesta

Imagine luată de pe Historia.ro

Ecoul acestor victorii ale neamului și entuziasmul care a urmat, sunt păstrate în scrisoarea trimisă fiului său, după ce s-a înapoiat la București, în ziua de 7 august 1919: „Scrisoarea ta îmi sosește abia azi la întoarcerea mea din Transilvania. Pe front am fost până la 50 km de Pesta. La Timișoara, am intrat în aceeași zi cu oștirea româna, la Alba Iulia am sosit în ziua când trupele noastre ocupaseră Pesta și la Adunarea din Sibiu, am asistat în aceeași zi. Peste tot am găsit o însuflețire care mi-a răcorit sufletul. **Aceste 7 zile au fost cele mai bune din viața mea politică. Mi-au răcorit sufletul !**”

Brătianu avea desigur tot dreptul să considere această clipă de mare izbândă ca o culme neîntrecută a unei cariere lungi și glorioase, puse în slujba istoriei neamului său. După lupta înverșunată pentru a susține, în împrejurări atât de vitregi, drepturile țării pe care le socotea nediscutabile, zilele de biruință pe care le trăise în vindecarea rănilor aduse, de atâtea ori, mândriei sale de român și conducător de guvern. Putea să tace și să se fure în depărtări Consiliul Suprem al aliaților, cu toate amenințările; în istoria României se înscrisese o pagină, pe care nici o presiune, a dușmanilor sau a prietenilor, nu putea să o mai șteargă.

Dedicat complet intereselor țării, Brătianu considera că nu există pentru oamenii politici îndatorire mai mare decât apărarea intereselor permanente ale țării și a demnității poporului român. De aceea, Ion I.C. Brătianu se adresa astfel parlamentarilor, Camerei și țării, în memorabila ședință a Adunării deputaților din 17 decembrie 1919, vorbind tuturor celor ce încă nu-l înțelegeau deplin, arătând temeiurile și rosturile acțiunii sale: „Cea mai bună definiție pe care am găsit-o, de ceea ce înseamnă o națiune, este aceea a conștiinței morale. O națiune este o conștiință națională. Cât valorează una, atât înseamnă cealaltă. Conștiința a ceea ce ești și hotărârea fermă de a fi, este puterea cea dintâi a unui popor. Cum și-o manifestă el, astfel își așează rolul și rostul în mijlocul neamurilor ... Consiliul Suprem, cu hotărârile sale, este o instituție vremelnică. Peste el, pe deasupra lor, stă interesul superior și permanent al popoarelor civilizate; al poporului nostru, care vrea în aceste ținuturi ale lumii să se așeze și să se dezvolte un stat puternic, puternic prin ceea ce reprezintă, puternic prin ceea ce este, puternic prin constituirea sa internă, puternic mai presus de toate prin conștiința care o are despre înalta lui misiune. În lupta de azi între cele două concepții ale Consiliului Suprem și a noastră, noi avem pentru noi ideea cea mare și avem astfel pentru noi siguranța triumfului în viitor ...Sunteți, domnilor, reprezentanții unui popor care este mândru și poate fi mândru de trecutul său, și care trebuie să aibă mare încredere în viitorul său. Nu scădeți rolul pe care el trebuie să-l aibă în lume; fiți cât de modești pentru persoana dvs. Nu fiți modești pentru poporul pe care îl reprezentați !”

Pe 29 noiembrie/12 decembrie 1918 s-a format un nou Consiliu de miniștri, în care erau reprezentate toate provinciile istorice, prezidat de Ion I.C. Brătianu, președintele Partidului Național Liberal. După Marea Unire, oamenii politici le revenea răspunderea de a găsi mijloacele adecvate pentru a asigura dezvoltarea României ca stat european. În prima lună de la instalare, pe 15/16 decembrie, cabinetul publică decretul-lege privind exproprierea marilor proprietăți rurale din Vechiul Regat, fixând și condițiile exproprierii. Se impunea astfel adoptarea unor ample reforme, care să ralieze România la noile realități postbelice și care să constituie premisele făuririi bunăstării unei Românie moderne și democratice.

Negocierea inteligentă, abilă și fermă de la Conferința de Pace din Paris

Ion I.C. Brătianu,
președintele
Partidului
Național Liberal,
prim-
ministrul României

Principala preocupare pe plan extern a prim-ministrului român era recunoașterea prin tratat a unirii celor trei provincii cu Patria-Mamă și recunoașterea noilor frontiere. În ziua de 18 ianuarie 1919 au loc lucrările Conferinței de Pace de la Paris, care trebuiau să reglementeze problemele internaționale de după război.

Desfășurarea lucrărilor i-a creat o mare deziluzie lui Ionel Brătianu. Conducerea conferinței a fost preluată de un Consiliu al celor patru Mari Puteri învingătoare cu interese nelimitate, președintele S.U.A., Woodrow Wilson, premierul britanic, Lloyd George, prim-ministrul Franței, Georges Clémenceau și cel italian, Vittorio Orlando. Prin decizia acestora, România a fost trecută în rândul statelor mici cu interese limitate, speciale și reduse, putând să participe la dezbateri numai când era invitată, deși potrivit convenției din 4 august 1916 se bucura de drepturi egale.

Aceștia considerau că România este un stat mic cu putere militară scăzută, deci nu era o voce de luat în considerare. Marile Puteri erau cele care decideau în numele celorlalte state, hotărând ceea ce să fie sau nu stipulat în tratate, justificând că ele au dus greul războiului.

Brătianu fost conducătorul delegației române la Conferința de Pace de la Versailles. În această calitate i-a revenit obligația de a răspunde reproșului semnării de către România a unei păci separate cu Puterile Centrale în 1918 (Pacea de la Buftea). Abilității sale diplomatice i se datorează modul în care el a reușit să convingă aliații cu privire la justetea revendicărilor teritoriale ale Regatului Român.

Poziția României a fost de la început anevoioasă întrucât Antanta considera că Tratatul din 1916 își pierduse valabilitatea ca urmare a semnării păcii de la București din 24 aprilie 1918 cu Germania și a faptului că SUA refuza să recunoască orice acord încheiat înainte de intrarea lor în război, deci și Tratatul semnat de România în 1916.

Marile Puteri au pregătit Tratatul de Pace cu Germania fără a permite delegației române să-și exprime punctul de vedere, deși țara noastră a avut foarte mult de suferit din pricina luptelor cu germanii și a spoliei sale

de materii prime și resurse strategice. Delegația română a fost nevoită să semneze Tratatul de Pace cu Germania la 28 iunie 1919, fără a-l putea studia sau formula în prealabil observații.

Deoarece Consiliul celor patru intenționa să procedeze la fel și în privința celorlalte tratate, în luna mai 1919, primul ministru român a luat inițiativa unei note verbale colective adresate lui Georges Clémenceau, prin care cerea ca proiectele tratatelor să le fie comunicate țărilor semnatare din timp, pentru a le putea analiza. Cu toate acestea, Consiliul a acceptat să prezinte la 29 mai 1919 doar un rezumat al proiectului de Tratat cu Austria, urmând ca a doua zi, să trimită delegației austriece textul complet al acesteia. În urma unui nou protest a șefului delegației române, s-a obținut amânarea pentru 2 iunie 1919 a trimiterii proiectului către delegația Austriei. Documentul conținea unele clauze menite să faciliteze amestecul Marilor Puteri în treburile interne ale României. Referitor la problema minorităților, care era pusă în discuție, într-un discurs rostit la ședința plenară a statelor aliate asupra proiectului de tratat și într-un memoriu adresat Consiliului, Ion I.C. Brătianu afirma că România este hotărâtă să asigure drepturile minorităților, dar ea nu poate să primească un regim special, la care nu erau constrânse toate statele suverane. Totodată, el a arătat că România era gata să ia măsurile necesare pentru a ușura tranzitul și a dezvolta comerțul cu celelalte națiuni, în conformitate cu legislația internă.

Brătianu a fost politicianul care a dovedit cea mai puternică rezistență față de încercările marilor puteri de a-și impune voința lor, în dauna independenței României. Iată ce-i scrie Brătianu lui M. Perechide la 3 iunie 1919: *"Am moștenit o țară independentă și chiar pentru a-i întinde granițele, nu-i putem jertfi neatârnamarea, lucru ce trebuie știut de fiecare român"*

Ion I.C. Brătianu

*„Politica îți poate da
din când în când
satisfacții și onoruri,
dar pentru un om iubitor
de țară și conștient de
răspunderile sale,
politica este un șir
neîntrerupt de griji și
jertfe, un drum pe care
ești sortit să culegi
mai multă nedreptate
decât răsplată.”*

Imagine luată de pe voceanationala.ro

Întrucât Consiliul nu i-a acceptat obiecțiile formulate la 2 iulie 1919, Brătianu a părăsit Conferința. În imposibilitatea de a face acceptată la Conferință poziția României, Brătianu a părăsit Parisul și s-a angajat în politica de rezistență față de "cei patru mari"

La 10 septembrie 1919, România a fost pusă în fața faptului împlinit, căci Marile Puteri au semnat la Saint-Germain, Tratatul de Pace cu Austria. În urma notelor ultimative ce i s-au adresat, de a semna fără obiecții tratatul, Ionel Brătianu a demisionat.

A renunțat la funcția sa, plecând din fruntea Consiliului de miniștri pe 12 septembrie 1919, deoarece nu a dorit să semneze un astfel de tratat. Alexandru Vaida Voievod a continuat să reprezinte România la Conferința de Pace și mai apoi, avea să dezamorseze criza dintre București și Paris, obținând unele reformulări ale textelor tratatelor.

Desăvârșirea unității naționale a căpătat astfel recunoaștere internațională prin Tratatul de la Saint Germain-en-Laye cu Austria, care recunoștea unirea Bucovinei cu România (semnat la 10 decembrie 1919), prin tratatul de la Trianon cu Ungaria, (semnat la 4 iunie 1920) prin care se recunoștea unirea Transilvaniei cu România; mai apoi, prin tratatul de la Paris (semnat la 28 octombrie 1920), Marea Britanie, Franța, Italia și Japonia recunoșteau unirea Basarabiei cu România. Prin tratatul cu Bulgaria de la Neuilly, semnat la 27 noiembrie 1920, s-a reconfirmat granița româno-bulgară din 1913.

Viața politică între 1919 - 1921. Dominația lui Brătianu asupra scenei politice românești. Făurirea statului național unitar român

Președintele Consiliului de Miniștri Ion I.C. Brătianu, afirma: „România Nouă constituie temelia unei vieți naționale, în cadrul căreia se va putea dezvolta de aci înainte, în pace și în fericire întregul neam românesc.”

Același Ion I.C. Brătianu menționa, pe bună dreptate, că Unirea de la 1918 „(...) izvorăște din puterea de viață a poporului român, din vitejia soldaților noștri și din voința hotărâtă a românilor de pretutindeni. Ea se întemeiază pe ființa însăși a neamului românesc, care de aproape două mii de ani, în mijlocul tuturor vitregiilor vremii, a știut să-și păstreze neatins caracterul de conștiință națională. Ea se reazimă pe cerințele istoriei, care îi impun desființarea tuturor granițelor nedrepte și nefirești și statornicirea statelor după principiile naționalităților. Ea e voită, în fine, de nevoile neamului românesc care nu poate trăi despărțit și care numai prin unirea laolaltă a tuturor fiilor lui își poate îndeplini cu folos pentru omenire și cu strălucire pentru el misiunea civilizatoare în această parte a lumii.”

După Marea Unire, oamenii politici le revenea răspunderea de a găsi mijloacele adecvate pentru a asigura dezvoltarea României pe drumul unui stat european modern. România va deveni în scurt timp datorită reformelor sociale adoptate, a celor din justiție, economie, industrie, etc. un stat ce va urma un curs mereu ascendent al modernizării sale.

Legiferarea votului universal și a reformei agrare au imprimat vieții politice din România trăsături noi. Faptul că toți țărani beneficiau de dreptul la vot a fost în defavoarea formațiunilor politice conservatoare, a căror bază electorală o constituiau marii proprietari funciari. Partidul Național Liberal a fost cel care a dominat scena politică din România în primul deceniu interbelic, beneficiind și de sprijinul principalelor instituții economice, care se aflau în mâna frunțașilor partidului, dar și de un anumit favoritism din partea regelui Ferdinand I. Cu sprijin "brătienist", pe 13 martie 1920, se formează un nou guvern sub conducerea lui Alexandru Averescu. Președintele Partidului Național Liberal a considerat oportună numirea la conducerea guvernului a generalului Averescu, deoarece acesta se bucura de imensă popularitate în rândul oamenilor. Liberalii au sprijinit guvernul Averescu în vederea restabilirii ordinii publice, refacerii economice a țării și legiferării reformei agrare. Activitatea de punere în aplicare a reformei agrare, începută odată cu modificarea Constituției în vara anului 1917, s-a încheiat după 4 ani, prin adoptarea legii pentru reforma agrară. În vara anului 1921, frunțașul liberal a declanșat acțiunea de înlăturare a guvernului, considerând că momentul preluării destinului țării de către liberali se apropie. Brătianu declara: „*trebuie să ne pregătim de asalt*”. El a reușit să atragă în acest demers, întreaga opoziție, care a început să boicoteze măsurile luate de cabinet. Acest lucru demonstrează influența pe care liberalul o avea asupra clasei politice. De asemenea, Brătianu a purtat îndelungi tratative cu Iuliu Maniu, președintele Partidului Național Român, pentru o posibilă fuziune sau coaliție de guvernare. Aceste negocieri au eșuat, din cauza faptului că cei doi lideri nu s-au înțeles la împărțirea numărului de locuri în Parlament.

Marea guvernare liberală. Influența asupra Coroanei. Constituția din 1923

Ion I.C. Brătianu

Același Ion I.C. Brătianu a dominat scena politică românească dintre cele două războaie mondiale, fiind în aceeași măsură aplaudat și contestat.

Regele Ferdinand I consultă șefii tuturor formațiunilor politice, pe 19 ianuarie 1922, iar ca rezultat, Ion I.C.Brătianu este desemnat să formeze noul Guvern al României. Justificând această decizie, regele mărturisea: „Vrajba înveninată dintre partide, ca și toți cei de aici, mă silesc să nu mă bizui decât pe un singur om: Ion Brătianu”. Iar cu alt prilej, a mărturisit: „Prefer să cad cu Brătianu, dacă asta ar fi să se întâmple, dar este singurul în care am încredere”.

De fapt, și când se afla pe băncile opoziției și când se afla la putere, liderul liberalilor conducea destinele țării, folosindu-se adesea de șeful statului. Evenimentele din timpul războiului și din perioada imediat următoare i-au întărit regelui credința că Brătianu era un om „providențial”, pe care trebuie să se bizuie. Ferdinand s-a lăsat dominat de Brătianu, nesfiindu-se să declare că „deși mulți apreciază pe Brătieni ca pe a doua dinastie din România, el nu vede nimic rău în asta”. După expresia lui Nicolae

Iorga „Coroana ajunsese vasală Brătienilor”. Partidul Național Liberal decide să își urmeze programul de guvernare, hotărât să coaguleze toate forțele în scopul unirii tuturor eforturilor, pentru consolidarea statului de drept, a dezvoltării economice a României și a unității sale naționale.

Ion I.C. Brătianu

Pe 15 octombrie 1922, la Catedrala Reîntregirii Neamului din Alba-Iulia, a avut loc ceremonia de încoronare a regelui Ferdinand și a reginei Maria ca suverani ai României Mari. Încoronarea a semnat momentul în care Ferdinand I devenea regele tuturor românilor „de la Nistru până la Tisa”. Acceptând să se încoroneze sub guvernul Brătianu, regele dovedea că era hotărât să mențină PNL la putere, fără a ține seama de opinia partidelor de opoziție. Partidul Național Liberal se consolidează prin absorbția Partidului Țărănesc din Basarabia și a Partidului Democrat al Unirii din Bucovina, formându-se astfel o suficient de puternică majoritate pentru ca proiectul Noii Constituții să fie înaintat spre dezbateri Parlamentului. Față de atitudinea agresivă a opoziției, Brătianu adopta o ținută suverană, socotind că era inutil să intre într-o polemică care i-ar fi risipit timpul și energia. În pofida tuturor protestelor violente ale opoziției, regele a promulgat noua Constituție a României, prin care se asigura temeiul juridic pentru dezvoltarea României Mari, modernizarea, progresul, dezvoltarea și democratizarea ei. Dotarea țării cu o lege fundamentală, în noile condiții de după terminarea Primului Război Mondial, a devenit una dintre problemele fundamentale ale statului român. După lungi dezbateri, noua Constituție a fost votată în Adunarea Deputaților și în Senat, fiind promulgată de rege și publicată în „Monitorul Oficial” ca operă liberală. Legea fundamentală românească era una dintre cele mai avansate din Europa acelor vremuri. Brătianu, prin gândirea sa vizionară, a adus un aport de neprețuit la lansarea României pe calea progresului, din toate punctele de vedere: economic, social, cultural, etc.

Reformele pentru dezvoltarea economică a României,

pentru modernizarea și democratizarea statului român

Datorită aplicării doctrinei liberale „*prin noi înșine*”, o politică economică inițiată de Ionel Brătianu, adică prin forțe proprii, economia românească a cunoscut un ritm rapid de refacere până în 1923, după care a înregistrat o creștere cu adevărat spectaculoasă. Această doctrină era implementată și pusă în practică cu ajutorul fratelui său, Vintilă Brătianu care a devenit mai apoi președinte al PNL între 1927-1930, după trecerea în neființă a lui Ionel Brătianu. Totodată, articolul 19 din Constituție menționa că zăcămintele miniere, precum și bogățiile de orice natură ale subsolului sunt proprietatea statului. Ramura cea mai dinamică a fost industria, progresul datorându-se politicii guvernamentale care a vizat încurajarea promovării și apărării industriei naționale. Vintilă Brătianu, fratele lui Ionel, contribuia astfel la eforturile familiei Brătianu de susținere a dezvoltării pe toate planurile, a României. El a promovat o serie de acte legislative precum legea privind comercializarea și controlul întreprinderilor economice ale statului, legea energiei iar una din cele mai importante măsuri, a fost adoptarea legii minelor, toate acestea, adoptate în 1924. Aceasta prevedea articole speciale prin care se favorizau capitalul, munca și inițiativa românească și se puneau piedici în calea pătrunderii de capital străin: 51% din capitalul societăților să fie deținut de cetățeni români. Europa s-a arătat reticentă față de adoptarea acestei măsuri, acuzând „protecționismul brătienist”, dar poziția prim-ministrului român a fost de neclintit, convins fiind de justetea acestor măsuri.

Cele mai multe reforme din guvernarea Brătianu au vizat modernizarea țării și alinierea ei, la noile realități postbelice: legea pentru organizarea armatei din 1924, legea pentru organizarea și exproprierea căilor ferate, legea privind repaosul duminical și sărbătorile legale, legea pentru învățământul primar din 1924 (caracter „unitar, obligatoriu și gratuit”, durata fiind de 7 ani), legea organizării judecătorești din 1925, legea pentru înființarea Patriarhiei României din 1925, legea privind organizarea Bisericii Ortodoxe Române, tot din 1925. Pentru unificarea administrativă a tuturor provinciilor a fost adoptată legea din 14 iunie 1925, care avea la bază „păstrarea caracterului unitar al țării” și aplicarea descentralizării administrative. Această măsură stabilea împărțirea teritoriului României în două diviziuni administrative: județe și comune, care puteau fi rurale și urbane. În calitate de șef al guvernului, Ionel Brătianu s-a implicat în promovarea politicii externe a României. Diplomația românească avea la bază preocuparea pentru asigurarea independenței, suveranității naționale, apărarea păcii și a status quo-ului teritorial.

Un moment important pentru amenințarea dominației politice a liberalilor s-a consumat în iunie 1924, când Partidul Național Român și Partidul Țărănesc au ajuns la un acord de colaborare în vederea unei viitoare fuziuni pe baza unui program comun. În această situație, pentru a constitui o contrapondere la amenințarea unei fuziuni național-țărănestice, Ionel Brătianu a acționat imediat pentru sprijinirea lui Averescu. Fruntașul liberal se baza pe influența pe care o avea asupra lui Averescu, ceea ce îi conferea avantajul de a guverna și de pe băncile opoziției.

Criza dinastică

Spre sfârșitul guvernării sale, Ion I.C. Brătianu s-a confruntat cu declanșarea crizei dinastice, generate de o nouă renunțare a principelui Carol al II-lea la prerogativele sale, de moștenitor al Coroanei.

În ziua de 4 ianuarie 1926, Adunarea Națională Constituantă a adoptat legile prin care se accepta renunțarea lui Carol al II-lea la tronul României, se modifica Statutul Casei Regale, iar Principele Mihai era proclamat moștenitorul tronului și se constituia o Regență care să exercite prerogativele suveranului, în cazul că acesta ar ajunge pe tron înainte de vârsta majoratului. Nicolae Iorga declara:

"Acum nu mai erau doi stăpâni în România, ci unul singur: Ion Brătianu. Dinastia de Argeș biruise cu totul pe cea de Sigmaringen. Ion I. C. Brătianu rămânea stăpânul, singurul și absolutul stăpân al țării".

Intrarea în funcțiune a Regenței marca apogeul puterii lui Ionel Brătianu, deoarece membrii acestei instituții se aflau în mod evident sub influența dominatoare a președintelui PNL.

Într-o relatare a jurnalului englez „Daily Express” se scria despre situația din țara noastră. În ziar, apare o replică a lui Brătianu adresată reginei, care dorea să-l viziteze pe Carol al II-lea, pentru treburi familiale: *”Dacă mă mai obosiți cu afacerile dumneavoastră familiale, voi proclama republica!”*

Această replică subliniază controlul politic total pe care fruntașul liberal îl avea asupra statului. Sfârșitul activității politice

Principele Carol al II-lea și Ionel Brătianu, la vânătoare

Membrii Cabinetului Governamental al lui Ion I.C. Brătianu – 1927

După încheierea celor patru ani legitimi de guvernare, Ionel Brătianu își depune mandatul de prim-ministru pe 27 martie 1926, precizând că PNL părăsește guvernul **”cu conștiința senină a datoriei împlinite”**.

În 1927, Regele Ferdinand I pleda pentru formarea unui cabinet de concentrare națională, lucru dorit și de fruntașul liberal, însă regele nu a mai apucat să vadă rezultatele.

Regele Ferdinand I s-a stins din viață la vârsta de 62 de ani, în 1927. Comunicatul oficial despre decesul regelui Ferdinand I este însoțit de o cuvântare a prim-ministrului liberal, Ion I.C.Brătianu, către poporul român: *”Primul rege al României Mari, a murit. O boală cumplită a întrerupt prematur această domnie glorioasă care a îndeplinit visul de secole al poporului nostru. Românii nu vor putea uita niciodată că regele Ferdinand s-a sacrificat pentru binele țării.”*

La scurt timp după ce regele a fost înmormântat, România îl pierde și pe marele bărbat de stat care a stat în mulți ani în fruntea țării și i-a condus destinele: Ion I.C. Brătianu a încetat din viață subit, la vârsta de 63 de ani, la 24 noiembrie 1927, în București, în urma unei infecții generalizate. Opinia publică era șocată, nimeni nu își putuse închipui acest deces, atât de neașteptat, al celui mai puternic om din stat. Corpul său neînsuflețit a fost depus la Ateneul Român, cortegiul său funerar a fost purtat pe umeri atât de apropiați, cât și de foștii opozanți, iar înmormântarea a avut loc la Biserica mausoleu a familiei Brătianu, de la Florica (azi, Ștefănești)-Argeș. A fost înmormântat alături de tatăl său, marele om politic Ion C. Brătianu.

Personalitatea puternică a lui Ionel Brătianu a fost omagiată la vila familiei din Ștefănești, locul unde s-au luat numeroase din deciziile politice cruciale pentru modernizarea României.

Ziarul de opoziție „Dreptatea”, remarca în acele zile: „S-a stins încă unul dintre cei care au ținut pe umerii săi greaua sarcină a realizării celui mai mare ideal românesc: întregirea neamului.”

Personalitatea marelui bărbat de stat, al politicianului vizionar, Ion I.C.Brătianu

Ion I.C.Brătianu și-a onorat cu brio atât numele pe care-l purta, cât și memoria înaintașilor săi.

Pe lângă activitatea sa politică, personalitatea sa era marcată de o vie curiozitate intelectuală. Toată viața a citit, a studiat, având o mare pasiune pentru istorie. Ajunsese la o cunoaștere aprofundată a domeniului, autodidact fiind. Era fascinat de istorie și era capabil să poarte discuții savante despre economia comunelor germane, despre Cezare Borgia sau despre vizirii Imperiului Otoman, etc. Cel mai adesea era văzut cu o carte în mână, de regulă o carte de istorie. Purtând permanent o carte în mână, Brătianu marca distanța dintre el și interlocutor. Aura sa enigmatică îi uimea pe cei care l-au cunoscut, cu dese sale momente de tăcere prelungită și profunde meditații. I se spunea “Sfinxul” de la Florica.

I.G. Duca sintetizează foarte bine această strategie a lui Ionel Brătianu de a-și marca autoritatea, printr-un fel de retragere: „De tânăr încă și-a impus disciplina unei vieți retrase și chiar dacă prin situațiile înalte ce ocupa era sortit să vadă multă lume, el păstra cu interlocutorii săi raporturi amabile, dar fără nici o notă de adevărată intimitate. Nu dezvăluia nimic, nu se dezvăluia nimănui. Din când în când, se retrăgea la domeniul său de la Florica, Argeș, lăsându-i pe toți să se întrebe ce face, unde a dispărut ? ”

Conacul familiei Bratianu adăpostește și o impresionantă bibliotecă, una dintre cele mai importante din România acelor vremuri. Mii de volume de istorie, reviste și fotografii recompun istoria începutului de secol XX.

Mai trebuie amintit și faptul că Ion I.C.Brătianu a fost membru de onoare al celui mai important for științific și cultural al țării – Academia Română.

Ion I.C.Brătianu a dominat viața politică din România cu autoritate. Toți cei care au analizat opera și viața sa, au căzut de acord că avea o vocație nativă de conducător. Fruntașul liberal a știut foarte bine să-și aleagă colaboratorii, valorificând la maximum capacitățile lor. Brătianu era un foarte bun tactician politic. Un cunoscător al liberalismului nota despre liderul liberal că era: „stăpân pe mijloacele sale, își urmărea cu precizie nedeterminată jocul politic, nu-l interesa modelul oratoric și nici polemica scrisă.”

Ionel Brătianu l-a pregătit pentru succesiunea la conducerea Partidului Național Liberal pe Ion G. Duca, intuindu-i capacitățile sale politice. Acesta, scria în memoriile sale că „Brătianu era înzestrat cu un acut simț al responsabilității: el nu se hotărâ niciodată repede [...] din primul moment îi apăreau în minte toate repercusiunile probabile și posibile ale unui act, așa încât, înainte de a se hotărî să facă acel act, examina, reexamina, contraexamina toate urmările lui și nu trecea de la intenție la fapt decât după ce, cântărind toate argumentele, favorabile și nefavorabile, foloasele îi apăreau mai puternice, mai determinante decât neajunsurile. Din profesia lui de inginer rămăsese cu obișnuința de a nu pune niciodată piciorul pe un teren, înainte de a-l fi sondat și de a cunoaște bine soliditatea lui. Dar, o dată gestațiunea terminată, o dată hotărârea luată, nu am întâlnit în toată viața și în toată cariera mea politică, om mai neclintit în ducerea până la capăt a hotărârilor sale”.

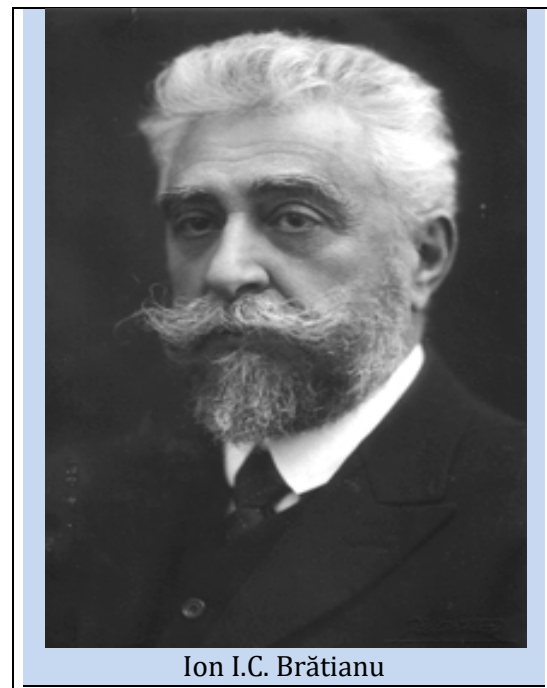
Un factor important al dominației sale politice a fost influența pe care o exercita asupra regelui Ferdinand, mai ales prin Barbu Știrbei și Regina Maria. De altfel, Regele Ferdinand I îl considera pe Ionel Brătianu „zodia bună a României”, fapt pentru care rivalii săi politici l-au numit „rege neîncoronat”. Nu de puține ori, Ion I.C. Brătianu a fost acuzat că ar fi impus regelui ideile sale politice, însă el nu e impunea: le explica, le susținea cu argumente puternice, clare și imbatabile, iar regele le analiza, le pune în balanță și apoi, fiind convins de corectitudinea și înțelepciunea lor, le accepta și le susținea.

Ionel Brătianu era conștient de valoarea sa politică și era convins că scrie o pagină în istoria națională. Concepția sa vizionară, inteligența, patriotismul său și acțiunile sale politice au avut un caracter profund democratic, îndrăzneț și progresist

Președintele Academiei Române, prof. Universitar dr.Ioan-Aurel Pop, a menționat că popoarele sau națiunile mari nu sunt numai acelea care au oameni mari, ci acelea care știu să-și cinstească oamenii mari. „Trebuie să ne bucurăm deci, să credem că spiritul lui Brătianu ne veghează și astăzi. Ar fi bine să ne vegheze, inclusiv în arena politică, și să ne conducă la decizii înțelepte”, a spus președintele Academiei, la vernisajul expoziției „Ion I.C. Brătianu – 156 de ani de la naștere”, desfășurat în Sala de expoziții „Theodor Pallady” de la Biblioteca Academiei Române, în anul 2020.

Președintele Academiei a subliniat că nu trebuie uitată niciodată contribuția lui Ion I.C. Brătianu la fondarea României contemporane, spunând:

„Ion I.C. Brătianu s-a născut aproape odată cu Academia Română. Sunt 156 de ani de la naștere. În al doilea rând, vreau să vă spun că ar fi trebuit să învățăm de la americani că cei care au contribuit la nașterea națiunii, cum spun ei, a țării, se pot numi și trebuie numiți „părinții patriei”. Noi am avut mai multe fondări și refondări de-a lungul timpului, de la Descălecat încoace, dar fondarea României contemporane s-a produs în 1918, iar protagonistul acestui act, prezent la Paris, la Conferința de Pace, după ce a contribuit la realizarea actului în sine, a fost prim-ministrul României, Ion I.C. Brătianu. Lucrul acesta nu avem dreptul să-l uităm niciodată și cinstirea lui se cuvine să se întâmple mereu, nu numai la aniversări”.

Ion I.C. Brătianu

Cea mai potrivită imagine de ansamblu, pentru a conchide evocarea personalității lui Ion I. C. Brătianu, este caracterizarea elogioasă pe care ministrul Franței la [București](#), contele de Saint-Aulaire, i-a făcut-o fruntașului liberal, exprimându-și înalta apreciere față de acesta :

„Excela în a câștiga fără să-și facă dușmani. Viitorul apropiat mi-a descoperit în el, cele mai înalte calități, care îl fac unul din marii oameni de stat ai generației sale, mult mai mare decât cei "trei mari": Woodrow Wilson, Lloyd George și George Clémenceau. Nimic mai natural: la țări mici, oameni mari.”

